

POSTANOWIENIE

Dnia 9 sierpnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski (przewodniczący)

SSN Monika Koba (sprawozdawca)

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa M. Z., Ma. Z.

i My. Z. - następczyń prawnych S. Z.

przeciwko F. M. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością

w W., J. F. i Towarzystwu Ubezpieczeń X.

Spółce Akcyjnej w W.

z udziałem interwenienta ubocznego po stronie pozwanej Towarzystwa
Ubezpieczeń Y. Spółki Akcyjnej w W.

o zadośćuczynienie, odszkodowanie, rentę i ustalenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 9 sierpnia 2016 r.,

zażalenia strony pozwanej Towarzystwa Ubezpieczeń X. Spółki Akcyjnej
w W.

na wyrok Sądu Apelacyjnego

z dnia 13 stycznia 2016 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok w punkcie II (drugim), pozostawiając
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego
w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

W rozstrzygnięciu zawartym w punkcie II wyroku z dnia 13 stycznia 2016 r. Sąd Apelacyjny orzekając na skutek apelacji powoda i zażalenia pozwanego Towarzystwa Ubezpieczeń X. Spółki Akcyjnej w W. (dalej: „X.”) uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 10 kwietnia 2015 r. w punktach 2, 3, 5 i 6, co do kwoty 115.500 zł z tytułu odszkodowania z ustawowymi odsetkami oraz renty na zwiększone potrzeby w kwocie 5.750 zł miesięcznie od dnia 1 listopada 2008 r. z ustawowymi odsetkami i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. W uzasadnieniu wskazał, że Sąd I instancji uznając, iż roszczenia o odszkodowanie i rentę na zwiększone potrzeby nie mogą być uwzględnione, ponieważ ich wysokości nie można określić w sposób uznaniowy, nie rozpoznał istoty sprawy. Jednocześnie pominął tę część materiału dowodowego, która dotyczyła poniesionych przez powoda kosztów leczenia, rehabilitacji, opieki, przyjmując, że roszczenia te nie są usprawiedliwione, co do zasady i nie poczynił w tym zakresie stosownych ustaleń faktycznych. Sąd Apelacyjny przyjął, że Sąd pierwszej instancji powinien zastosować przepis art. 322 k.p.c. i ustalić wysokość odszkodowania oraz renty na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy.

W zażaleniu na to orzeczenie pozwany X. zarzucił naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. argumentując, iż brak było przesłanek procesowych do wydania orzeczenia kasatoryjnego. Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie II i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W judykaturze Sądu Najwyższego wyjaśniono, iż kognicja Sądu Najwyższego, jako sądu rozpoznającego zażalenie na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. jest wąska, ograniczając się wyłącznie do ustalenia, czy istniały procesowe podstawy do wydania wyroku kasatoryjnego czy też sąd odwoławczy popełnił błąd przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej, jako odpowiadającej jednej

z podstaw orzeczenia kasatoryjnego i poszukiwał podstaw uchylenia orzeczenia poza katalogiem wskazanym w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Zażalenie nie jest natomiast środkiem prawnym służącym badaniu materialnoprawnej podstawy zaskarżonego orzeczenia, a poza zakresem kontroli Sądu Najwyższego pozostaje prawidłowość stanowiska prawnego sądu odwoławczego, co do meritum (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2013 r., I CZ 5/13, OSNC-ZD 2014 r., nr 1, poz. 4 i z dnia 21 maja 2015 r., IV CZ 10/15, nie publ. oraz powołane w nich orzeczenia).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, o nierozpoznanie istoty sprawy można mówić wówczas, gdy sąd nie odniósł się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania, albo merytorycznych zarzutów strony, uznając bezzasadnie, że nie jest to konieczne z uwagi na istnienie przesłanek materialnoprawnych lub procesowych unicestwiających roszczenie. Zakwestionowanie przez sąd odwoławczy poglądu prawnego sądu pierwszej instancji, co do podstawy prawnej dochodzonego roszczenia, także nie oznacza, iż sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2015 r., V CZ 91/14, nie publ.; z dnia 5 marca 2015 r., V CZ 126/14, nie publ.; z dnia 21 maja 2015 r., IV CZ 10/15, nie publ.; z dnia 26 czerwca 2015 r., I CZ 60/15, nie publ. oraz powołane w nich orzeczenia). Wielokrotnie również wyjaśniano, iż nierozpoznanie istoty sprawy, nie jest równoznaczne z niedokładnościami postępowania, polegającymi na tym, że sąd pierwszej instancji, nie wziął pod rozwagę wszystkich dowodów, które mogły służyć do należytego rozpoznania sprawy lub nie wyjaśnił wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2015 r., V CZ 16/15, nie publ. oraz z dnia 26 czerwca 2015 r., I CZ 45/15, nie publ. i orzeczenia w nich przywołane).

Sąd Okręgowy przyjął, iż roszczenie o zasądzenie odszkodowania i renty na zwiększone potrzeby nie zostało dostatecznie wykazane z uwagi na niemożność ustalenia za jaką część szkody odpowiadają pozwani, ze względu na wielość przyczyn wywołujących szkodę i brak podstaw do stosowania w okolicznościach sprawy art. 322 k.p.c. Natomiast zdaniem Sądu Apelacyjnego nie ma żadnych przeszkód by do ustalenia wysokości odszkodowania i renty na zwiększone

potrzeby zastosować art. 322 k.p.c., również w sytuacji, gdy występują różne przyczyny takich szkód, których nie można rozdzielić, co sprawia, iż ścisłe udowodnienie ich zakresu nie jest możliwe. Konsekwencją tego stanowiska, było przyjęcie, iż Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy, a przy ponownym jej rozpoznaniu powinien zastosować art. 322 k.p.c. i ustalić wysokość odszkodowania oraz renty na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy, w tym bezzasadnie pominiętego materiału dowodowego, który dotyczył poniesionych przez powoda kosztów leczenia, rehabilitacji, opieki, które powinny stać się podstawą stosownych ustaleń faktycznych.

Argumentacja Sądu Apelacyjnego i jego zalecenia co do dalszego postępowania nie potwierdzają nierozpoznania istoty sprawy w przedstawionym rozumieniu tego pojęcia. Wytykane Sądowi Okręgowemu uchybienia dotyczą rozpoznania sporu w sposób, który Sąd Apelacyjny uznał za nieprawidłowy, z uwagi na popełnione błędy w wykładni prawa materialnego i procesowego. Odmienne ocena prawna, nawet jeśli łączy się z potrzebą poczynienia uzupełniających ustaleń w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, nie upoważnia do przypisania sądowi pierwszej instancji nierozpoznania istoty sprawy, a dowodzi jedynie, że – zdaniem Sądu odwoławczego - istota sprawy została rozpoznana nieprawidłowo. W takim zaś wypadku Sąd drugiej instancji orzekając na podstawie art. 382 k.p.c. zobowiązany jest naprawić dostrzeżone wadliwości i należycie zastosować prawo materialne. Taki stan rzeczy jest konsekwencją systemu apelacji pełnej, w której druga instancja ma charakter merytoryczny, czyli służy rozpoznaniu sprawy, a nie tylko środka odwoławczego. Nieuprawniona jest zatem teza jakoby o nierozpoznaniu istoty sprawy, miała świadczyć potrzeba poczynienia nowych ustaleń, co do okoliczności faktycznych sprawy, choćby decydujących z punktu widzenia kierunku jej rozstrzygnięcia. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2009, nr 6, poz. 55, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2014 r., IV CZ 129/13, nie publ., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2015 r., III CSK 221/14, nie publ.). Z motywów rozstrzygnięcia nie wynika przy tym by Sąd Apelacyjny widział potrzebę przeprowadzania choćby uzupełniającego

postępowania dowodowego, a podstawą dodatkowych ustaleń mają być dowody już zgromadzone przez Sąd pierwszej instancji. Tymczasem wszelkie nieprawidłowości dotyczące naruszeń prawa materialnego czy procesowego, poza wskazanymi w art. 386 § 2 i 386 § 4 k.p.c., powinny być, w systemie apelacji pełnej, załatwiane bezpośrednio w postępowaniu apelacyjnym.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398¹⁵ §1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.), o kosztach postępowania zażaleniowego rozstrzygając na podstawie art. 108 § 1 w związku z art. 398²¹, art. 391 § 1 i art. 394¹ § 3 k.p.c.

db

eb